

Кононець Віта Петрівна,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, майор поліції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Перша соціальна мережа з'явилась в Інтернеті у 1995 р. З часом колосальної популярності набула комунікація в соціальному сервісі «Facebook», та його російському аналозі «Вконтакте», зараз «Інстаграм», «Телеграм» першочерговою метою створення яких було спілкування, пошук своїх однокласників, колег та друзів. Засновники найпопулярніших соціальних мереж, інтернет – магнати Марк Цукерберг та Павло Дуров, щоразу оновлюють інтерфейс своїх мереж, ретельно дбаючи про стрімке розширення кола віртуальних користувачів.

Проте правоохоронні органи розглядають соціальні мережі в контексті наступних категорій: соціальні мережі як середовище формування особи потерпілого і злочинця, як засіб вчинення та як інструмент запобігання злочинів та правопорушень серед неповнолітніх.

Значна частина вчених схиляється до думки, що соціальні мережі несуть загрозу для активних користувачів-підлітків із нестійкою психікою і можуть стати для них середовищем формування особи злочинця.

У більшості випадків на здатність стати жертвою злочину в соціальних мережах впливає недотримання елементарних правил безпечної поведінки. Недбалість в питанні захисту своєї інформації дає додатковий стимул не тільки для вчинення конкретного злочину, а й є обставиною, що сприяє росту кількості злочинів, вчинених за допомогою Інтернету.

Соціальні мережі найбільш пагубно здійснюють шкідливий вплив на неповнолітніх, які в силу своїх вікових особливостей є однією із найбільш вразливих категорій суспільства. Разом з тим, спілкування в соціальних мережах може призвести до формування установки на вчинення злочину чи правопорушення.

Інформаційна складова соціальних мереж як засобу вчинення злочинів обумовлена тим, що інформація в руках злочинців виступає механізмом маніпуляції свідомістю осіб. В даному контексті розрізняють вчинення злочинів «за допомогою» та «з використанням» соціальних мереж. Актуальним є те, що застосування соціальних мереж може здійснюватись на всіх стадіях вчинення злочину: готування, замах, безпосереднє вчинення суспільно небезпечного діяння.

Сучасний етап розвитку України передбачає проведення комплексу

соціально-економічних реформ, спрямованих на збереження й розвиток особистості як умови подолання існуючих у країні проблем. Соціальна дійсність засвідчує, що на тлі виховної пасивності багатьох сімей, зростання бідності, девальвації моральних цінностей, поширення наркоманії, деморалізуючого впливу засобів масової інформації має місце тенденція до збільшення числа підлітків із делінквентною поведінкою. Зараз Україна посідає одне з перших місць серед країн Європи за рівнем притягнення неповнолітніх до кримінальної відповідальності. Так, на кінець 2016 року 22360 неповнолітніх перебували на обліку в органах ювенальної превенції, 12 956 – підозрювалися у скоєнні протиправних дій, 8555 – були засуджені за скоєння різних видів злочинів.

Тому, ми акцентуємо увагу, на необхідності комп'ютерної грамотності, яку слід починати навчати ще в школі, бо діти потребують захисту в першу чергу, і саме це є одним із комунікативних навиків дитини, що є необхідною для розвитку і становлення особистості.

Однак Гонитва за псевдопопулярністю стає справжньою епідемією. Перебуваючи у вільному доступі з відкритими контентами знімки неповнолітніх, мають шанс потрапити в руки зловмисників або можуть бути використані для реклами товарів та послуг без вашого відома. Серед іншого це ще й наражає дитину на загрозу стати жертвою збоченців, що можуть вистежити свою жертву онлайн.

Другим небезпечним наслідком є «кібербулінг» (англ. cyberbullying) — знущання з боку однолітків в онлайн-мережі, що спричиняє проблеми з самооцінкою та психологічний дискомфорт. Нерідко до фотографій додають не лише текстовий опис, але й геомітку, що вказує на місце перебування дитини. Відомі випадки, коли злодії вистежували власників акаунтів соцмереж у реальному житті саме за такими фото. Геомітки дають змогу бачити, коли люди перебувають удома, коли ходять на роботу і, зрештою, їдуть у відпустку.

Разом з тим, на даний час соціальні мережі стали сучасним інформаційним простором, який є альтернативою засобам масової інформації і може досить продуктивно використовуватись правоохоронними органами у роботі із запобігання, виявлення та розслідування злочинів серед неповнолітніх, а також розшуку зниклих дітей. Оперативні заходи з відслідковування місцезнаходження дитини може врятувати життя та попередити настання тяжких наслідків.

Пріоритетом превентивної роботи з підлітками у середніх загальноосвітніх школах має бути первинна та вторинна профілактика правопорушень шляхом включення неповнолітнього у позитивні соціальні відносини, залучення до соціально інформаційної корисної діяльності, застосування корекційного впливу.

В даному напрямку доцільно запуснути і спільний проект між операторами мобільного зв'язку та органами Національної поліції, а саме

підрозділами ювенальної превенції при територіальних органах. Таким чином оператор мобільного зв'язку зможе по факту зникнення дитини розсилати абонентам «Київстар» СМС-повідомлення з даними безвісти зниклих дітей, оголошених у розшук поліцією.

Алгоритм роботи запровадження даного проекту взаємодії має наступний вигляд:

1 крок – після надходження дзвінка на лінію 102 або звернення до підрозділу поліції у батьків (або інших осіб, які їх замінюють) відбирається заява про загублену дитину;

2 крок – поліція вносить до Інформаційного Сервісу персональні дані про дитину та останнє місце її перебування;

3 крок – за згодою батьків (опікунів або особи, що їх замінюють) отримана інформація надсилається до ПрАТ «Київстар» для подальшого СМС-оповіщення абонентів;

4 крок – ПрАТ «Київстар» формує перелік абонентів «Київстар» у зоні приблизного пошуку (від 1 до 3 км) та надсилає зазначеним абонентам короткі текстові повідомлення (SMS).

У тексті повідомлень зазначається: короткий опис загубленої дитини; посилання на веб-сторінку у соціальній мережі «Facebook» «Розшук дітей» з фото та коротким номером для отримання додаткової інформації.

Такий порядок взаємодії буде ще одним прогресивним та ефективним способом використання соціальних мереж для забезпечення безпеки дітей як запорука захищеності в державі.

Кононець Віта Петрівна
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, майор поліції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА, ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Поліграф як науково-технічний прилад доволі системно використовують у таких напрямках правозастосовної практики: психологічний відбір кандидатів для заміщення вакантних посад (кадровий «скринінг»); спеціальні (внутрішні) перевірки й службові розслідування, а також виконання завдань у межах досудового й судового провадження щодо вчинених кримінальних та інших правопорушень. Однак, розвиваючись, ці